

"BAERNE"

Tijdschrift van de Historische Kring "Baerne".

4e jaargang - nummer 1 - februari 1980

Verschijnt vier maal per jaar.

Redactie : L.M. Bijvanck-Dingemans
J. Kruidenier
H.E. Witsenburg-Horsman

Typewerk : M. Reitsma

Redactie-adres: J. Kruidenier, Smutslaan 2, Baarn.
Tel. 02154 - 17860.

o-o-o-o-o

De Historische Kring "Baerne" stelt zich ten doel het bestuderen van en belangstelling kweken voor geschiedenis in het algemeen en van Baarn in het bijzonder. Zij tracht dit doel te bereiken door middel van het organiseren van lezingen, excursies, tentoonstellingen en het uitgeven van een eigen tijdschrift.

Naast deze algemene activiteiten bestaat de mogelijkheid toe te treden tot de volgende werkgroepen:

1. De werkgroep Oudheidkamer

Deze groep houdt zich o.a. bezig met het beheer en het uitbreiden van de kollektie Gemeentelijke Oudheidkamer.

Inlichtingen: Mevrouw J. v.d. Brink, Prof. Meyerslaan 10,
Baarn. Tel. 02154 - 20161.

2. De werkgroep Archeologie (Arwe)

Inlichtingen: De heer B. Braat, Gerrit v.d. Veenlaan 2,
Baarn. Tel. 02154 - 12523.

Dagelijks Bestuur van de vereniging:

Waarnemend voorzitter : mevrouw G.H. Grootendorst
Waarnemend secretaris : de heer B. Braat
Penningmeester : de heer E. v.d. Steeg, Talmalaan
39, Baarn. Tel. 02154 - 17571.

Postadres van de vereniging: postbus 326, Baarn.

Bankrekeningnummer: 304728292 t.n.v. H.K. Baerne.

Postgironummer : 4192133 t.n.v. H.K. Baerne.

I N H O U D

1. Van de redactie
2. Baarnse persoonlijkheden I door J. Kruidenier
3. Herinneringen aan Schoonoord door H.E. Witsenburg-Horsman
4. "Waar en wie" (oude foto's)
5. "Door u"
6. Jaarprogramma 1980
7. Mededelingen

VAN DE REDAKTIE

Een nieuwe jaargang en een nieuw geluid!

De redaktie verheugt zich zeer dat mevrouw Witsenburg-Horsman bereid is gevonden voortaan aan de totstandkoming van Baerne mee te werken. Wij heten haar hierbij van harte welkom.

Voor de meeste Baarnaars zal zij geen onbekende zijn; jarenlang verzorgt zij immers al de rubriek "Seniorenconvent" in de Baarnsche Courant. Haar eerste bijdrage bestaat uit een artikelenserie over Schoonoord, een huis waarin zij een groot deel van haar leven heeft gewoond. En wie zou er dus met meer liefde en gedetailleerder over kunnen schrijven dan zijzelf.

Verder beginnen wij in dit nummer met de nieuwe rubriek "Baarnse persoonlijkheden", een serie artikelen over bekende of minder bekende Baarnaars, die in de geschiedenis van Baarn een belangrijke rol hebben gespeeld.

De heer V.d. Pol, een kenner bij uitstek van oud-Baarn, zal ons geregeld foto's leveren uit zijn uitgebreide kollektie voor de rubriek "Waar en wie?", waarvoor onze hartelijke dank.

De nieuwe rubriek "Door u" zal bestaan uit bijdragen van de lezers zelf. Deze rubriek heeft alleen kans van slagen indien u als lezer ook daadwerkelijk hiervoor uw steentje wilt bijdragen. Alle kopij is van harte welkom. Wij zien uw eerste reacties dan ook met spanning tegemoet.

Onze "Friese korrespondent", Gertjan de Roller, gaat u hierin voor.

Tot slot rest ons nog Meta Reitsma hartelijk te bedanken voor het vele typewerk dat door haar werd verricht.

Wij hopen dat u dit nummer weer met veel plezier zult lezen.

Baarnse persoonlijkheden 1.

ABRAHAM JOHANNES DE BULL (1823- 1888) .

Abraham Johannes de Bull

Op de algemene begraafplaats te Baarn aan de Acacialaan ligt in een vergeten hoekje (afd. B, rij 3, no 11) een familiegraf, dat eens toebehoorde aan de familie de Bull.

Het onkruid tiert welig op dit graf, de steen is gescheurd, en het geheel maakt een weinig fraaie indruk. En toch ligt hier een man begraven, die eertijds door velen werd vereerd en die door zijn gedichten en voordrachten menigeen wist te ontroeren.

Het is Abraham Johannes de Bull, die op 11 december 1823 te Amsterdam werd geboren. Hij was een dichter van berijmde verhalen, die vaak religieus of historisch van aard waren. Hij schreef een groot aantal zeer verdienstelijke gedichten en novellen, waarvan verscheidene bundels in zijn tijd herdrukt werden.

Als declamator en Nutslezer van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen was hij bij velen bekend en geliefd. Op meesterlijke wijze wist hij zijn dichterlijke scheppingen voor te dragen, en tijdgenoten van deze dichter, wisten na zijn dood nog te verhalen van de diepe indruk, die hij door het uitspreken van zijn bekendste gedichten "Bach in Dresden" en "De ledige stoel" te weeg bracht.

Oorspronkelijk werd de Bull opgeleid voor de handel, maar zijn liefde voor de letterkunde deed hem besluiten in de journalistiek te gaan. Van 1851 - 1878 was hij hoofdredacteur van de Amsterdamse Courant, en later werd hij redakteur van het Nieuws van de Dag.

De Bull was nog geen 23 jaar, toen de Gids in 1846 zijn gedicht Cecilia opnam. Talrijke bijdragen in tijdschriften en almanakken zouden weldra volgen.

Wé noemen hier o.a.:

- "Een beeld der toekomst" 1849
- Het treurspel "De val van Jerusalem" 1850
(samen met Jacob van Lennep)
- "Verspreide gedichten" 1851
- "Novellen" 1853
- "Binnenhuisjes" 1861.

In 1871 verschenen bij Roelants in Schiedam zijn verzamelde gedichten.

GEDICHTEN

VAN

A. J. DE BULL

OUDEHEIDKAMER DER
GEMEENTE BAARN c. a.

Rebrlek 77-6 No. 117

VOLLEDIGE UITGAAF.

VIERDE DRUK.

SCHIEDAM,

H. A. M. BOELANTS.

A.J. de Bull moet een man geweest zijn met een grote maatschappelijke belangstelling. In zijn gedichten treffen we dan ook allerlei politieke, sociale en religieuze elementen aan.

Hij was o.a. bevriend met van Lennep, Schimmel, Hofdijk, Stracké, en een graag geziene gast op paleis Soestdijk. Hij bewonderde Tollens en Potgieter, en dat is in zijn werk duidelijk te merken. Evenals Potgieter bespot hij de Jan Salie geest van zijn tijd, en bewondert het verleden.

Kortom, de Bull is een typische vertegenwoordiger van de 19e eeuwse achrijversgeneratie, die later door de Tachtigers spottend "de domineesclub" wordt genoemd.

In zijn puntgedichten is A.J. de Bull naar mijn mening op zijn best, en al is de taal wat gezwollen, menige 20e eeuwse kan zich aan deze korte gedichten nog spiegelen.

Hier volgen er een paar :

Spoorweg- filosofie.

Bij al ons doen en laten,
Hoe olijk wij ook praten,
Ja zelfs op't ogenblik
Dat wij't het meest negeren,
Is, hoe we ons wenden, keren,
't Centraalpunt altijd; IK!

Ook het volgende gedichtje komt me bekend voor !

Hulanddeltje.

Zit je op het raadhuys soms verlegen,
Heb je veel te lang gezwegen,
Wil je praten, 't gaat hoe 't gaat,
Wil je zonder iets te weten,
"Nuttig lid" en "Spreker" heten,
Dan weet ik een beste raad !

De eerste mannen in den lande,
Rekenen 't middel zich geen schande.
Hoor : Je zet een wijs gezicht,
"Hunt" eens even, knipoogt schrande,
En vraagt : Ontrent een en ander
Meer te worden ingelicht.

Storm in een glas water.

De Koning was ontroerd ! Het ministerie beefde ;
" 't Is met dit Kabinet gedaan".
Besliste 't meest geducht "orgaan":
Maar ziet--- een jaar na dato leefde
Het ministerie nog.....
Een eerzaam Kruidenier
Woog krenten in het nieuwspapier !

Deelname.

"Bonjour, hoe gaat het?"
"Plaag op plaag !
Nauw is mijn jongste kind me ontnomen
Of 't oudste is ziek van school gekomen".
Wel, wel ! -- En wat voor nieuws vandaag ?

A.J. de Bull stierf op 24 september 1888 te Baarn, waar hij jarenlang gedurende de zomermaanden verbleef. Vermoedelijk woonde hij dan aan de Esmnesserweg (van Loon), hoewel het juiste adres ons helaas niet bekend is.

Hij werd op 27 september begraven naast zijn 21 jarige , enige zoon, die hij maar 7 jaar overleefde. Weldra was deze dichter en schrijver vergeten.

Tollens, Potgieter en van Lennep krijgen in alle bloemlezingen veel aandacht, naar de naam van de Bull zal men vreemd genoeg tevergeefs zoeken.

Het graf verviel en werd totaal verwaarloosd. Het is de heer van Loon geweest, die als enige in 1940 geprobeerd heeft daar verandering in aan te brengen, hetgeen helaas mislukte.

J.Kruidenier.

Verantwoording :

Verzamelde gedichten A.J.de Bull, uitgeverij Roelants
Archief Oudheidkamer
Correspondentie K. van Loon- Hugenholtz.

HERINNERINGEN AAN SCHOONOORD

Het is niet altijd makkelijk om een beginpunt van een historisch verhaal te vinden. Een relaas over een oud huis, over een landgoed zonder veel pretenties, kan al gauw ontaarden in sentimentele ontboezemingen, in veronderstellingen, die bij nader inzicht niet juist of onbruikbaar blijken te zijn. Bij het oude landgoed Schoonoord, waarvan het huis nog staat aan de Faas Eliaslaan tegenover de Schoolstraat, was er wél een aanknopingspunt. Volgens de Baarnse historie-vorser T. Pluim wordt de bezitting het eerst vermeld op 11 december 1793, toen Mr. Jacob Antony de Roth aan Reinhard Scherenberg verkocht: "Een bosch, genaamd Schoonoord, aangelegd tot buitenplaats". Vermoedelijk bestond het huis nog niet. Wel werd melding gemaakt van een boerderij, stallen, een boomgaard, enzovoort. Dat "enzovoort" klinkt een beetje vaag, het kan van alles en nog wat betekenen. Waarschijnlijk werd vijf jaar later met de bouw van een "statig woonhuis" begonnen, dat zeker al in 1800 bewoond werd. Of de reeds genoemde Scherenberg - eigenaar van een tapijtfabriek - er zelf in trok valt te betwijfelen. Hij was eigenaar van een Chinees landhuis, waar hij kennelijk domicilie had gekozen. Zeker is dat hij Schoonoord in 1808 verkocht aan de directeur van zijn Baarnse weverij, P.J. Saportas. In het koopkontraat wordt o.a. gesproken over bossen, lanen, goudvisvijvers, een koepel in Chinese stijl met verwulfd kelder en fraai uitzicht over de Eempolders. Dat vergezicht scheen zich uit te strekken tot de Zuiderzee en Amersfoort.

Er is geen twijfel mogelijk: de heer Saportas mag gerekend worden tot een van de eerste bewoners. Lang heeft hij het niet uitgehouden in Baarn; na nog geen negen jaar deed hij huis en hof over aan de in 1815 door Koning Willem I in de adelstand verheven Jonkheer M. Gerbrand Faas Elias uit Amsterdam, die het landgoed oorspronkelijk als buitenverblijf voor de zomermaanden bestemde. Hoewel wat bezielde de familie om eind januari 1817 het huis aan de Keizersgracht te Amsterdam te verruilen voor het Baarns bezit? In die dagen moet het toch niet eenvoudig geweest zijn om o.a. met een kleuter van vier jaar en een baby van zes weken midden in de winter op reis te gaan. En het wás een hele reis van de hoofdstad naar de Baarnse dreven!

Ondertussen had het landgoed al naam verworven om zijn pracht. Er waren bosjes aangelegd; goudvissen en karpers speelden in vijvers, die omzoomd waren door rhododendrons; een heuveltje werd al spoedig omgedoopt tot het "bergje van Elias". Het fraaie bezit werd aan één kant begrensd door de Eemweg, de afbakening aan de andere zijde werd gevormd door een mulle zandweg, die naar de Eemse molen voerde. Het was zowat de enige openbare weg in de omtrek; de thans geheten Faas Eliaslaan was begaanbaar - hoe konden anders equipages voorrijden? - maar aan weerszijden afgebakend door een sloot. De landschaps-architecten Zocher, die de paleistuinen van Soestdijk, het park Groeneveld en eertijds de tuin van Peking aanlegden, hebben ook op Schoonoord duidelijk advies gegeven; advies dat kennelijk werd opgevolgd. Nóg bestaat er een vijver terzijde van de Tromplaan en de Heemskerklaan.

SCHOONOORD

Voorgevel.

Noordzijde.

Je zou zo graag willen weten hoe de eigenaar van al dit moois zijn bezit beheerde. De jonkheer had een rentmeester aangesteld, getuige het huis aan de Schoolstraat, dat vrijwel onherkenbaar is verbouwd in de loop der jaren. Een serre eraan, een balkon tegen de achtergevel, later opsplitsing van het pand in twee woongelegenheden

Maar goed, er wàs een rentmeester. Vlak in zijn buurt zat een boer-pachter; het koetshuis stond wat achteraf in het verlengde van wat thans Faas Eliaslaan 11 is. De tuinmanswoning is nog steeds herkenbaar, recht tegenover de Cantonlaan. De orangerie lag iets verder weg; hij ligt er trouwens nog, aan de Tromplaan tegenover de Van Galenlaan. Hier werden 's winters de palmen, die in houten kuipen her en der om het huis verspreid stonden, gekoesterd. Hoe dat met de verwarming ging vermeldt de geschiedenis niet.

En dan was er nog een faisanderie. De resten van de volières stonden nog in het begin van deze eeuw opzij van het huis aan de zuidkant, waar ook een machtige tulpenboom (Magnolia) jaar in jaar uit trots stond te bloeien tot hij er op een kwade dag de brui aan gaf.

Heel edelmoedig stelde de eigenaar het Schoonoordpark open voor publiek. Of er veel gewandeld werd weten wij niet. Wel was de heer Elias volgens verhalen niet gesteld op het verkeer langs de weg die naar de molen leidde. Dus... kocht hij de molen op en liet hem zonder pardon afbreken. De weg bleef open maar nam waarschijnlijk in belangrijkheid af.

Toch wist de landheer op andere wijze een deel van de Baarnse bevolking aan zich te binden door in 1858 een hofje "op de hei", zoals het aangrenzend stuk Baarn werd betiteld, te stichten. Kennelijk was hij een welwillend regent met gevoel voor andermans noden, een trek die zijn jongste dochter van hem erfde. Het is wel wonderlijk dat beide geschiedschrijvers van Baarn, Pluim en Hooyer, in hun geschriften meldden, dat Jhr. Faas Elias na zijn dood in 1864 "werd opgevolgd door zijn dochter Anthonia". Alsof het een koninkrijk betrof!

In ieder geval bleef de freule tot haar dood in 1902 het landgoed trouw. Zij moet een zeer bijzonder figuur zijn geweest, maar ook over haar leven werd niet veel in de openbaarheid gebracht. Op Schoonoord regeerde zij als haar vader, minzaam maar met vaste hand. Op nieuwjaarsdag kon het "volk" een douceurtje komen halen bij de grote hekken. Zij zal die uitbetaling wel aan de rentmeester hebben overgelaten. Over de grootte van die giften werd niet gesproken; wel over de uitdelingen van brood en turf, die in barre wintertijd plaatsvonden "ergens" in de tuin. Vóór, achter, opzij?

Vlak na de eeuwwisseling overleed "juffrouw Elias", zoals zij zich bij voorkeur liet noemen. Een tijdperk was afgesloten, een nieuwe eeuw deed zijn intrede. Zonder pracht en praal, maar opstuwend naar meer welvaart. Ook Baarn was aan het veranderen en toonde al tekenen van een bloeiend villadorp. De erfgenamen van Schoonoord lieten het landgoed publiek verkopen. De Baarnsche Bouwmaatschappij werd eigenaar en spoedig daarna nam de heer A. Bicker Caarten de zaak over voor "exploitatiedoeleinden".

Het park werd een bouwprojekt, om het maar eens modern te betiteln. In korte tijd verrees er een heel nieuwe wijk. Het woonhuis bleef staan. In november 1902 werd het verkocht aan mijn vader, J.C. Horsman, die in maart 1903 er met vrouw, kind en "booi" introk. Vijfentachtig jaar had de familie Elias Schoonoord beheerd. Dat de familie Horsman zeventen-zeventig jaar zou volmaken, heeft niemand ooit kunnen vermoeden.

Het was geen kleinigheid om als jong zakenman zo maar dat herenhuis te betrekken. Natuurlijk moest alles anders worden. Allereerst werd de tuin afgebakend. Aan de zijde van de indrukwekkende bruine beuk verrees een buurhuis. De achtertuin liep door tot wat nu de Van Wassenaerlaan heet. Huisjes en villa's verreezen met grote snelheid.

Al gauw werd de sloot, die de grens vormde tussen tuin en straat, gedempt. Het zoontje liet er van alles in verdwijnen. Was er een bal weg? "Weggedold in de se-loot", stelde het heerschap in zijn kindertaaltje vast. Er "dolde" wel wat meer weg en toen op een goede dag de wandelstok met zilveren knop van grootvader verdween, was de maat vol; de sloot werd gedempt. Die wandelstok is volgens betrouwbare verhalen nooit meer gevonden. Vreemd is wel, dat er niet aan eventueel verdrinkingsgevaar van een klein kind gedacht werd. Of werd de jeugd zò beschermd, dat ze nooit uit het oog werd gelaten?

De tuin was vader's trots. Natuurlijk moest er een tuinman komen, die 's zomers geassisteerd werd door een wonderlijk mannetje, woonachtig op de hei, maar die in z'n onaanzienlijk lijfje oerkrachten verborg. Als de week om was - en dat betekende zaterdagmiddag om vijf uur - dan kregen de mannen een borrel. Dirk nam dan altijd vroom zijn petje af.

"Waarom doe je dat toch?" vroeg de zoon des huizes eens.

"Voor die borrel ... daar mot je eerbied voor hebben", verklaarde hij op zalvende toon.

Er viel enorm veel werk te verzetten. De gazons ter weerszijden van het grote hek moesten in het seizoen zeker eens per week met de handgrasmachine worden gemaaid. De stamrozen, die de scheiding vormden tussen gras en grint, mochten niet uit de band springen en werden dagelijks gecontroleerd.

Aan de noordkant werd een zogenaamde Franse tuin aangelegd, met symmetrische paadjes en perken vol heliotroop en roze geraniums. Die paadjes werden voortdurend aangeharkt en dan werden de kinderen aangemaand om op het gras te lopen om de fraaie aanblik niet te verstoren.

Later kwam er aan de schuttingzijde nog een border bij voor snijbloemen. Het geheel werd afgesloten door een rozenboog, die duiven- en fazantenhokken maskeerde. Vader was dol op zijn goudfazanten en toen er één ontsnapte was het huis te klein. Het dier werd teruggevonden in het "bosje van Elias", zoals het onbebouwde land achter de Tromplaan toen nog werd betiteld. De tuin aan de zuidzijde van het huis bleef lange tijd ongemoeid met de tweeling-rozenprieeltjes, waaromheen bleke roze roosjes rankten en een kastanjeboom, die later het veld moest ruimen omdat hij te opdringerig de zolderramen verduisterde. Weer later kwam daar een zilverlinde te staan.

De oude stijl handhaafde zich ook in het romantische seringenlaantje, dat van de eendenvijver naar een vervallen open koepel, op de grens van siertuin en moestuin, slingerde. De kom met z'n spierwitte eendjes was decoratief, maar vergde wel veel onderhoud. Zeker in het voorjaar als de vijver weer moest worden volgepompt. Duizend slagen uit de houten pomp achter de bessenstruiken waren er nodig om de vereiste waterstand te bereiken. De kinderen hielpen altijd trouw bij dit karwei, maar hadden meestal na dertig of veertig slagen genoeg van het feest.

Waar de eendjes 's winters bleven kan ik me niet herinneren, maar ze kwamen niet in onze keuken terecht.

Anders was dat met de kippen. Er liepen er soms wel veertig rond in de boomgaard, goed omheind overigens. In het voorjaar was er geen gebrek aan jonge haantjes in de pan; in de herfst stond er vaak kipperagout op het menu.

De boomgaard was een vreugde en rijkdom op zichzelf.

Peren, appels, pruimen groeiden er in ruime mate en de schrik van ons, kinderen, was het eeuwig appelmoes en stoofperen eten in de winter. "Nog één keer", zei moeder sussend als we met lange gezichten aan tafel zaten. Maar er kwam altijd nòg een keer ...

Vader genoot van alles wat de tuin bood. De siertuin liet hem vrij onberoerd, maar wat er "achter" groeide en werd gekweekt had zijn volle aandacht. Hij bezat veel literatuur over fruitteelt. Hij kon minutenlang met een grote perzik op zijn vlakke hand zitten staren. "Zoiets moois", zei hij dan innig tevreden. De morellenmuur interesseerde hem weinig, maar als er meloenen of komkommers in de broeibakken verschenen dan was hij een en al enthousiasme.

En het aspergebed! Daar was ook iedereen bij betrokken. Elke dag werd die grote aarden wal zorgvuldig op barstjes gecontroleerd. Vermoedde je ook maar één kopje, dan werd daar schielijk een bloempotje over gezet. Na 21 juni was het uit met de pret. Dan mocht het bed uitgroeien en later werd het afgegraven en het zand zorgvuldig naast de schutting opgehoogd.

In de moestuin prijkten bonen, erwten, sla, worteltjes en andijvie in lineaalrechte lijnen. Wee, als je eens stiekem een worteltje pikte dat nog niet volwassen was. Je stopte het weer schuldig in de grond, maar het alziend oog van de tuinman had de misdaad al in de gaten en dan zwaaide er wat!

Aan het eind van de jaren dertig werd de achtertuin verkocht. Het werd allemaal te moeilijk en te bewerkelijk. Het gezin nam af in grootte. Wat moest je met al die groente, al dat fruit? Toch was het een treurig afscheid. Van de broeikas, waar Willem zulke schitterende grote chrysanten kweekte, van de gordel van Maartse viooltjes, die de boomgaard van de "kweek" scheidde, van de kruisbessen en de frambozenhaag, waarvan we bij uitzondering vrijelijk mochten plukken. Weer een afbrokkeling van het toch al zo gering geworden seigneuriale bezit ...

Tegen het eind van de oorlog 1940-1945 vielen de twee kastanjabomen voor het huis ten offer aan het brandstoftekort. Er kwamen twee sprietige linden voor in de plaats, die nu zijn uitgegroeid tot forse knapen, die ieder voorjaar geschoren moeten worden.

In de vijftiger jaren verdween ook de Franse tuin. Daarvoor in de plaats kwam er een dennenbosje, dat - alweer later - dienst deed en doet als camouflage voor de garages. Toen de klinkers van de laan ten behoeve van het steeds toenemende verkeer in 1966 werden vervangen door een glad wegdek en de mulle zandpaden aan weerszijden belegd met tegels, toen kreeg Schoonoord aan beide kanten van het grote hek een heg om de kale straat - de fiere eiken in de laan waren inmiddels ook opgeruimd - wat te verdoezelen. En ook om het beslotene van de "plaats", zoals oud-Baarnaars het bezit aan de Faas Eliaslaan nog wel eens noemen, te accentueren.

Weinig is er overgebleven van alle oorspronkelijke pracht. Andere tijden, andere mogelijkheden, maar het lijkt toch wel dat Schoonoord voor Baarn een zekere aantrekkingskracht behoudt. Vandaar ook het verzoek van de redactie om er wat over te vertellen.

"DOOR U"

Samenvatting van een colloquium: verslag van de opgraving te Bergse Hoek (ZH) door de heer Louwe Kooimans

Het opgravingsvlak bevond zich op een diepte van + 8 m n.a.p. in een droogmakerij. Het is door toeval, tijdens graafwerkzaamheden voor een kanovijver, gevonden. In totaal is een oppervlakte van 10 m² opgegraven. De datering is + 3500 v.Chr. wat samenvalt met de Swifterbandcultuur of iets daarvoor. De resten waren met een laag klei, waarin asymetrische kokken (schelpen) zaten, bedekt. Dit duidt op een brak waterafzetting. Als eerste werden dunwandige gepolijste scherven van hoogwandig aardewerk gevonden. Het waren voor het grootste deel randscherven. Verder zijn o.a. resten van vogels, vissen, twee jonge hondjes, priemen, werpstokken, fuiken, een fragment van een bijl en pijlen gevonden. De vondsten lagen op en rond een stuk veen. Dit was vermoedelijk een losgeslagen stuk veen, daar in de direkte nabijheid geen veen is gevonden. Dit drijvende veeneiland is in de loop der tijden ingevangen in de klei-afzettingen, wat een klei-afzetting over een haardplaats aantoont. Op dit eiland was een haardplaats waaromheen planken gegroepeerd waren (geen eikenhout). Deze hebben vermoedelijk als versteviging van de slappe grond dienst gedaan. Ze zijn waarschijnlijk van een oude boomstamkano afkomstig, daar de jaarringen geheel in de planken lopen. Dus de jaarringen zijn alleen te zien aan de kanten welke de dikte van de plank aangeven. Rondom het eiland lagen drie fuiken. Eén lag onder het niveau van het eiland, zodat het eiland ook gebruikt moet zijn toen het nog dreef. Het meest interessant was de haardplaats. Hierin zijn 5 hoofdfasen en 11 sub-fasen te onderscheiden. De hoofdfasen zijn door lagen riet en veenmodder gescheiden en wel op zo'n manier dat de haardplaats steeds geëgaliseerd werd. Het veeneiland is ook door bossen riet opgehoogd en verstevigd. Aan het gebruik van deze plaats kwam een einde door de toenemende invloed van de zee. De hypothese is dat het een tijdelijke verblijfplaats is geweest voor een groepje jagers, die in de winter of herfst voor de bevolking van een nederzetting, die niet te ver weg lag, voedsel gingen halen. Of ze dit alleen in het najaar deden is aanvechtbaar. Het merendeel van de gevonden resten van vogels waren watervogels, die nu alleen in strenge winters in ons land verblijven. De jonge honden duiden echter weer op het voorjaar. Voor de winter pleiten ook nog de rietbossen. Deze zijn in de herfst en winter nog soepel genoeg om tot een vloer verwerkt te kunnen worden. Ook de zaden van de gele lis duiden op het najaar. Deze zaden zijn tussen de rietbossen gevonden. Gevonden twijgen die van bomen zijn afgerukt, zijn van de bomen gehaald na de vorming van het zomerhout.

De gevonden visresten die duidelijk geconsumeerd waren, behoorden alle tot ondermaatse vissen. Ze hebben de jagers als voedsel gediend tijdens hun verblijf op het eiland. Van grote vissen en watervogels ontbreekt elk spoor. Deze zijn waarschijnlijk naar het dorp afgevoerd.

De gevonden scherven hebben waarschijnlijk als verzwaring voor de fuiken dienst gedaan. De werpstokken dienden om de nek van kleine vogels te breken, zodat ze gevangen konden worden.

Tijdens de discussie werd echter opgemerkt dat soortgelijke stokken ook als bescherming van de benen speerpunt kon hebben gediend. De speren die men bij het vissen gebruikte zijn met zo'n speerpunt uitgerust.

De jagers zijn hier 11 keer geweest in waarschijnlijk 5 verschillende jaren. Ze kunnen van een dorp, dat op een donk lag en ongeveer 7 km, ruim één uur varen met een boomstamkano, verwijderd is, afkomstig zijn.

Gertjan de Roller.

O P R O E P !!

De redactie verzoekt alle leden die kopij hebben, deze voor 1 maart te zenden aan ons redactie-adres.

Bij voorbaat dank!

W A A R

Gemeente personeel -----Straatvegers ca 1930
v.l.n.r.: R.van Essen, H. van Zuilen, Hoek, J.Mulder.

E N

W I E ?

Brandweer 1920.

Hoek Eemnesserweg- Dalweg, thans Albert Heyn.

v.l.n.r. :	1. Vedder	11. van Veen
	2. van Koutrik	12. Hannes Vermeulen
	3. Koffrie	13. Bree
	4. Ruyer	14. Schutte
	5. van Ree	15. H.Brandt
	6. W.van Gelder	16. Kamphorst
	7. E.v.d.Pol	17. T.Bos
	8. Lichtenberg	18. Veldwijk
	9. S. de Zoete	19. Hartog (Brandmeester)
	10. Barend Mol	

JAARPROGRAMMA 1980 HISTORISCHE KRING "BAERNE"

- woensdag
27 februari : Lezing door Dr. D. Bouvy over het Catharijne-
convent. Plaats en tijd: De Deel van 't Wapen
van Beerestein, Zandvoortweg 132, ingang
Goeman Borgesiuslaan, 20.00 uur.
- zaterdag
1 maart : Excursie naar het Catharijneconvent.
U kunt zich voor deze excursie na de lezing
van Dr. Bouvy op woensdag 27 februari op-
geven. Plaats en tijd van vertrek zullen
in onderling overleg worden bepaald.
- donderdag
6 maart : U bent allen uitgenodigd door de Historische
Kring Eemnes om een lezing met film bij te
wonen door Dr. A. Kölker onder de titel
"Archieven en wat doen we ermee".
Plaats en tijd: K.P.J.-gebouw achter de
R.K. Kerk van Eemnes aan de Wakkerendijk,
20.00 uur.
- dinsdag
18 maart : Algemene ledenvergadering.
Plaats en tijd: De Deel van 't Wapen van
Beerestein, Zandvoortweg 132, ingang Goeman
Borgesiuslaan, 20.00 uur.
Om 19.30 uur is de zaal open teneinde u in
de gelegenheid te stellen de ter tafel
komende stukken te bestuderen.
- woensdag
16 april : Lezing door de heer J.A. de Zwaan over de
ontwikkeling van monumentenzorg in de
laatste 50 jaar. Plaats en tijd: De Deel
van 't Wapen van Beerestein, Zandvoortweg
132, ingang Goeman Borgesiuslaan, 20.00 uur.
- rondom
5 mei : Tentoonstelling door de werkgroep Oudheid-
kamer van affiches uit de oorlogsjaren,
te houden in de Waldheim MAVO, Vondellaan 2.
Nadere gegevens betreffende opening en duur
der tentoonstelling volgen.
- juni : Gepland is een lezing door de heer Oude-
weernink betreffende oude automobielen,
waarbij uiteraard de Nederlandse Spijker
aan de orde komt. Juiste plaats en datum
zal t.z.t. volgen.

- september : Gepland is een lezing door de heer
J.H. van Borssum Buisman over de Teyler's
Stichting, welke gevolgd zal worden door
een excursie naar het unieke Teyler's
Museum te Haarlem. Juiste data zullen
t.z.t. volgen.
- oktober : Gepland is een lezing met dia's door
Mr. C.C.M. Collard over het leven van
Marie Antoinette. Ook hier volgt t.z.t.
bericht over plaats en tijd.
- november : Verguldavondje o.l.v. mevrouw Astro-
van Hasselt. Nadere gegevens volgen t.z.t.

MEDEDELINGEN

Werkgroep Oudheidkamer

Van de heer Zwiep kreeg de Oudheidkamer een groot aantal foto's cadeau.

Archeologische werkgroep

De Landesaufnahmen zijn na de Kerstvakantie weer gestart. Verschillende leden zijn o.l.v. Hans Fokkens op bezoek geweest bij de heer Abbink te Valkenheide. Er was veel moois te zien.

Bedankt als lid: De heer K. Brouwer, Colenso 11, Soest.

Nieuwe leden:

Caro Astro, Baarn
Mevr. H.E. Beijlsmit-Duyker, Amersfoort
Mevr. W. Soen-van Dordt, Baarn
De heer V.d. Werf, Baarn
De heer Van Dijen, Baarn
Mevr. J.W. Kuinder-Hamer, Veenendaal

Alle nieuwe leden van harte welkom!

De Stichtse Culturele Raad organiseert in maart 1980 op 4 dinsdagavonden, in samenwerking met de Utrechtse Volksuniversiteit, een lezingenserie over de geschiedenis van het Sticht.

- 4 maart: periode tot 1000. Mevr. Dr. M. van Winter, wetenschappelijk medewerker R.U. Utrecht.
11 maart: 11e, 12e, 13e eeuw. Dr. C. Dekker, Rijksarchivaris in de provincie Utrecht.
18 maart: 14e en 15e eeuw. Dr. S.B.J. Zilverberg, wetenschappelijk hoofdmedewerker G.U. Amsterdam.
25 maart: 16e en 17e eeuw. Drs. H. Leeuwenberg, wetenschappelijk archiefmedewerker Rijksarchief Utrecht.

Plaats : Volksuniversiteit, Nieuwegracht 41,
Utrecht
Tijd : 20.00 uur
Deelnemersprijs : f 16,-- voor 4 avonden,

In verband met de grootte van de zaal kunnen 100 personen aan de serie deelnemen. Leden van Historische Kringen in de provincie Utrecht kunnen zich opgeven bij de Stichtse Culturele Raad door de deelnemersprijs over te maken op giro 173931 of rekeningnummer 21.84.69.136 van de Amrobank in Utrecht t.n.v. Stichtse Culturele Raad, Mariaplaats 51, Utrecht, onder vermelding van cursus geschiedenis 1980. De ontvangst van het verschuldigde bedrag betekent inschrijving voor de cursus. Mocht de cursus reeds volgeboekt zijn, dan krijgt u daarvan bericht en wordt het geld teruggestort.